

HET VERSCHIL

Bij wijze van uitzondering wil ik u in deze doorgaans beperkte redactionele ruimte een foto laten zien. Het is een oude kleurenfoto, waarvan ik de herkomst niet helemaal kan achterhalen. Ik trof de foto aan in het omvangrijke archief van dr. A. de Wever dat zich in het Natuurhistorisch Museum Maastricht bevindt. Waar en wanneer de foto gemaakt is, is mij niet geheel duidelijk, maar De Wever heeft er (in zijn ook hier moeilijk te ontcijferen handschrift) achterop vermeld: "Korenbloemen en wikke in rogge. Schoonheeten (O)". De foto zou dus gemaakt zijn in het buurtschap of landgoed Schoonheeten bij Raalte in Overijssel. Het is een opname van een roggeveld waarin behalve een dame "in klederdracht" drie borden zijn neergezet. Waarschijnlijk zijn zowel dame als borden bewust door de fotograaf geplaatst. Hoewel dit op bijgaande zwart-wit afdruk minder fraai te zien is, heeft

de fotograaf bovendien zijn retoucheertalenten aangewend om de bedoeling van de foto te accentueren. Zo is linksonder een niet onaanzienlijke populatie Korenbloemen "getekend" en zijn de teksten op de witte borden niet ter plaatse gefotografeerd maar er later in gemonteerd. Bij een tienvoudige vergroting van het origineel is bovendien nog duidelijk te zien dat tenminste de randen maar vermoedelijk de gehele borden in het echt niet hagelwit maar gekleurd waren.

De dame poseert klaarblijkelijk in een proefveld van het "Kalisyndicaat" uit Utrecht. Links een platgewaaid (of platgeslagen?) deel van een rogge-akker waarin "onkruiden" welig tieren. Rechts een deel van de akker dat vermoedelijk een beduidend grotere opbrengst zal leveren. De borden zijn uiteraard bedoeld om de oorzaak hiervan aan te geven. U raadt het wellicht: het Kali-syndicaat heeft het rechter deel "bestrooid per h.a. met 800 kg fijngemalen kainiet tegen onkruid", terwijl het linker deel blijkens het opschrift "niet bestrooid" is.

Nu is bij mijn weten kainiet geen specifiek onkruidbestrijdingsmiddel maar een minerale kunstmeststof, een dubbelzout van kaliumchloride en magnesiumsulfate. Een andere en zwaardere bemesting (tegenwoordig vooral drijfmest en rioolslib) is natuurlijk wel vaak funest voor een groot aantal akkeronkruiden. Juist met de invoering van kunstmest is voor tal van soorten dan ook een sterke achteruitgang begonnen. Het veranderen van gewas, het niet meer braak laten liggen of het verdwijnen van akkers zijn voorts belangrijke oorzaken van het verdwijnen van vele soorten akkeronkruiden.

Hoewel het verschil op de foto, zoals in reclame-uitingen altijd het geval is, naar mijn smaak overdreven of in ieder geval op onheuse wijze geaccentueerd is, komt toch duidelijk de bedoeling van het Kali-syndicaat tot uitdrukking: met het (door het syndicaat te leveren) middel minder onkruid en meer opbrengst.

De wijze van onkruidbestrijding is in de loop van de tijd nogal gewijzigd. Door het zuiveren van zaaizaad wordt voorkomen dat "geoogst" zaad weer wordt verspreid. Het met de hand verwijderen van onkruiden komt nog slechts sporadisch voor. De tijd van fijngemalen kainiet is ook voorbij. Daarvoor in de plaats zijn allerlei chemische bestrijdingsmiddelen gekomen. En misschien is het eind van enkele van deze middelen binnenkort óók voorbij.

Inmiddels is namelijk van een dertigtal "onkruiden" bekend dat zij ongevoelig geworden zijn voor bestrijdingsmiddelen op basis van zogenaamde triazinen. In Nederland zijn al acht soorten gevonden die resistent geworden zijn, of beter gezegd, waarvan resistente populaties of rassen voorkomen. Zwarte nachtschade en Melganzevoet in maisakkers en Klein kruiskruid en Straatgras in de fruitteelt zijn hiervan de bekendste.

Aansluitend op mijn vorige redactionele bijdrage is het natuurlijk de vraag of het hier gaat om nieuwe "soorten", ontstaan als gevolg van genetische mutaties door het (te) vaak gebruiken van steeds weer hetzelfde middel óf dat er altijd al resistente individuen voorkwamen die nu in de "survival of the fittest" bij gebrek aan concurrerende soortgenoten plotseling tot de "fittest" zijn gaan behoren.

Het is wellicht een wat academische (maar toch boeiende) vraag die de "beheerders" van landbouwpercelen voorlopig echter wel een zorg zal zijn. Er zijn immers genoeg andere middelen voorhanden? Toch dient hier niet al te lichtzinnig over gedacht te worden. Bij gebruik van andere middelen is op den duur dubbele resistentie of kruisresistentie niet denkbeeldig.

De poserende dame en de fotograaf van bijgaande foto hadden hier natuurlijk geen weet van. Misschien vonden zij al die Korenbloemen in het linker deel van de akker eigenlijk ook wel mooi.